

JAARREKENING

2018/2019

Inhoudsopgave Jaarrekening 2018/2019

	Pagina
1. Verslag van de directie	3
2. Balans per 30 juni 2019	8
3. Staat van baten en lasten 2018/2019	9
4. Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten	
a. Algemeen	11
b. Toelichting op de balans per 30 juni 2019	13
c. Toelichting op de staat van baten en lasten 2018/2019	19
5. Overige gegevens	
a. Controleverklaring	26

1. Verslag van de directie

Voor u ligt de Jaarrekening 2018/2019. We kijken wederom terug op een goed jaar. Zoals vermeld in de begroting voor het seizoen 2018/2019, biedt het vernieuwde gebouw de mogelijkheden om nieuwe uitdagingen aan te gaan. De werkwijze PEP (integrale verbinding tussen programmering, educatie en productie) werpt zijn vruchten af. Steeds meer cross-over projecten worden gerealiseerd. Film, beeldende kunsten, horeca en evenementen gaan een nauwe relatie aan met datgene wat op de podia te zien is. Ook cultuureducatie, in de volle breedte, heeft een nadrukkelijke positie ingenomen en is nu goed op stoom. De Lawei bruist! Om dat te blijven realiseren, is het van belang dat we voldoende medewerkers voor een langere periode aan ons kunnen binden. Om die reden zijn een aantal flexibele posities vast ingevuld, wat iets hogere personeelskosten tot gevolg heeft. Die personeelskosten zijn wel vergelijkbaar met vorig jaar, maar dat kwam door een grotere inzet van veel tijdelijke medewerkers voor alle projecten binnen Leeuwarden Friesland Culturele hoofdstad van Europa 2018.

De financiële afwikkeling van de verbouwing en de gevolgen van het vonnis van de Raad van Arbitrage in het nadeel van De Lawei zijn nog niet volledig afgerond. De Lawei heeft op dit moment van de totale vernieuwbouwkosten die € 22.123.263 bedragen, € 4.043.871 (18,28%) uit eigen middelen betaald. De verdeling van deze kosten is als volgt:

	<u>Aandeel Lawei</u>	<u>Aandeel gemeente</u>	<u>Totaal</u>	<u>Lawei</u>	<u>gemeente</u>
Vernieuwbouw	€ 2.323.876	€ 14.354.392	€ 16.678.268	13,93%	86,07%
Bouwstop	€ 1.719.995	€ 3.725.000	€ 5.444.995	31,59%	68,41%
Totaal	€ 4.043.871	€ 18.079.392	€ 22.123.263	18,28%	81,72%

Deze bijdrage van € 4.043.871 heeft een aanzienlijk beslag gelegd op de financiële buffers van De Lawei. De Lawei heeft bij de gemeente Smallingerland het verzoek neergelegd voor een aanvulling op de bouwstopsubsidie van € 800.000. Het college van B en W heeft op verzoek van de gemeenteraad naar aanleiding van de eindafrekening een onafhankelijk onderzoek door het onderzoeksbureau KAFI ingesteld naar de financiële verantwoording van de subsidie van € 3.725.000 en naar de voorbereidingskosten van € 1,1 miljoen. Het onderzoek is inmiddels afgerond. Daarin is vastgesteld dat De Lawei de voorbereidingskosten daadwerkelijk heeft gemaakt en dat bovendien € 5,4 miljoen aan kosten zijn gemaakt in verband met de afbouw. Wij zien de besluitvorming ten aanzien van de uitbetaling van € 800.000 met vertrouwen tegemoet.

Het uiteindelijke exploitatieresultaat eindigt op € 30.000. Dit resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Er heeft een onttrekking plaatsgevonden van € 104.000 uit het bestemmingsfonds PEP.

De algemene reserve bedraagt daarmee ultimo 30 juni 2019 € 313.000

Doelstelling en beleid Stichting De Lawei

De belangrijkste doelstelling van De Lawei is en blijft het op een zo hoog mogelijk kwaliteitsniveau aanbieden van een breed scala aan kunstuitingen – podiumkunsten, cultuur educatieve activiteiten, film, beeldende kunst en culturele projecten - aan de bevolking van Drachten/Smallingerland en haar omgeving. Dat doen we door:

1 - het bieden van een divers cultureel, dan wel cultureel gelieerd aanbod in ons huis en daarbuiten. Natuurlijk is het belangrijk dat De Lawei bruist van de activiteiten. Maar we zijn nadrukkelijk ook aanjager van nieuwe culturele initiatieven en projecten die buiten onze muren plaatsvinden. Als het voor het culturele klimaat in Drachten/Smallingerland van belang is en een meerwaarde oplevert, dan steken we onze handen uit de mouwen. Draagvlak in de samenleving is ontzettend belangrijk om nieuwe initiatieven duurzaam te kunnen ontwikkelen. Daarom werken we samen met relevante organisaties en doelgroepen.

2 - vanuit het PEP model een aanjagende en dragende functie te vervullen;

3 – door deel te nemen aan lokale, regionale, nationale en zo nodig internationale netwerken;

4 – door productionele activiteiten verder uit te bouwen;

5 – door daar waar nodig is, onze nek uit te steken, alert te blijven én de kansen te benutten die er liggen;

6 – door kwaliteit in alles het uitgangspunt te laten zijn. Kwaliteit in programmering, educatie, productie, dienstverlening, personeel, uitstraling, communicatie, et cetera.

Kortom: De Lawei als aanjager én drager van cultuur.

En: De Lawei als hét culturele kloppend hart en dé culturele ontmoetingsplaats van Drachten en de regio.

Rechtsvorm, bezoldiging bestuur en raad van toezicht

Stichting De Lawei kent een bestuur en een raad van toezicht. Het bestuur is belast met het bestuur van de stichting en is aan de raad van toezicht verantwoording verschuldigd over het gevoerde beleid en beheer. Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van beide organen zijn vastgelegd in de statuten. Stichting De Lawei past de Governance Code Cultuur toe. De bezoldiging van de directie is mede gebaseerd op de Richtlijn Bezoldiging van directeuren van private theaters en concertgebouwen opgesteld door de Werkgeversvereniging Nederlandse Podia (WNP). Daarbij is de maximale bezoldiging niet meer dan het plafond van de Wet Normering Topinkomens. De inzet door de raad van toezicht is onbezoldigd. Wel worden de leden van de raad van toezicht in de gelegenheid gesteld maximaal 15 voorstellingen/ activiteiten bij te wonen.

Risicoparagraaf

In deze paragraaf van het jaarverslag wordt ingegaan op eventuele risico's die De Lawei kan lopen, die van dusdanige invloed zijn op de financiële positie van De Lawei, dat ze het voortbestaan van de stichting in haar huidige vorm onder druk kunnen zetten. Risico's met kleine financiële gevolgen worden niet meegenomen in de analyse.

Analyse

Zoals in elke gezonde organisatie wordt er in De Lawei veel aandacht besteed aan risicobeheersing. De Lawei beschikt daartoe over een uitgebreid verzekeringspakket, een Arbo-plan, een externe analyse voor gebouwonderhoud, RI&E voor de theatertechniek en een beveiligde ICT omgeving.

Naast deze meer beheersbare risico's bestaan er voor De Lawei ook gevaren waarop weinig invloed kan worden uitgeoefend. Een goed voorbeeld is het (wisselende) politieke klimaat in Nederland.

Om een goed inzicht te krijgen in de risico's is het belangrijk om te weten wat een risico inhoudt. Risico bestaat uit de kans op het optreden van een gebeurtenis - samenhangend met negatieve gevolgen - voor een betrokkene.

Ook moet er onderscheid gemaakt worden in onvoorspelbare en voorspelbare gebeurtenissen. Voorspelbare gebeurtenissen zijn trends als vergrijzing, krapte op de arbeidsmarkt en een andere beleving van vrije tijd. Dit zijn reguliere ondernemersrisico's, waarop vroegtijdig kan en moet worden ingespeeld.

Van alle hieronder beschreven risico's wordt een inschatting gemaakt hoe groot de kans is dat dit voor komt en wat de financiële consequenties mogelijk kunnen zijn.

Risico's

Afhankelijkheid van subsidies

Het is niet mogelijk om een schouwburg van onze omvang, met een hoogwaardige inhoudelijke en avontuurlijke programmering, in stand te houden zonder overheidssubsidie. Hoewel De Lawei zorgt voor risicospreiding door vier belangrijke inkomstenstromen na te streven, blijft de gemeentelijke subsidie een onmisbare bijdrage leveren aan de exploitatie.

Naast de gemeentelijke subsidie, heeft De Lawei deze eigen inkomsten bronnen:

- inkomsten uit verkoop theaterkaarten
- horeca inkomsten
- inkomsten zakelijke verhuur

Een wijziging in het beleid van de gemeente ten aanzien van de culturele subsidie kan dan ook flinke consequenties hebben. In het kader van bezuinigingen heeft de gemeente aangekondigd voor minimaal twee en maximaal vier jaren de indexatie van de subsidie te bevriezen. Een flinke indirecte korting op de subsidie. Zeker gezien de stijging van de kosten van personeel, inkoop en energie.

Parkeerbeleid gemeente Smalingerland

Onlangs is er een nieuw parkeerbeleid rondom de schouwburg aangekondigd. Hierdoor verliest De Lawei één van haar 'unique selling points' ten opzichte van concurrerende organisaties. De financiële gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet te overzien.

Gevolgen Wet Arbeidsmarkt in Balans

Per 1 januari 2020 treedt de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) in werking. Op dit moment is nog niet volledig in te schatten wat de gevolgen zijn voor De Lawei. De Lawei is een seizoenbedrijf met een piek tussen oktober en april. Deze piekdruk werd altijd opgevangen door de inzet van een flexibele schil. De WAB maakt deze inzet complexer en duurder. Wel is er voor onze sector een uitzondering gemaakt, waarbij een seizoencontract, onder voorwaarden, mogelijk blijft.

Concluderend

De Lawei is een (financieel) gezonde organisatie met een stabiele omzet. Wel zijn de reserves na de verbouwing nog niet op het niveau van voor de verbouwing. Grote financiële tegenvallers hebben meer dan voorheen invloed op het voortbestaan van de organisatie. Goede analyses van de meerwaarde, het risico en het terugverdienpotentieel van een investering zijn noodzakelijk.

Ook is er sprake van meerdere grote inkomstenstromen en daarmee een spreiding van de risico's. Een tegenvaller bij één van de inkomstenbronnen kan mogelijk worden opgevangen door de andere. Met de komst van de educatie en film zijn er twee inkomstenbronnen bijgekomen die zorgen voor een nog grotere spreiding van risico's.

Daar waar mogelijk zijn grote risico's afgedekt door verzekeringen, risicospreiding, maatregelen of voorzichtigheid. In het vernieuwde gebouw is rekening gehouden met de risico's die het exploiteren van een groot theater met zich meebrengt. Het verbeteren van de compartimentering en met name de signalering van gevaar dragen bij aan een verminderde kans op schade, maar ook aan lagere financiële consequenties bij calamiteiten. Mede hierdoor heeft de verzekeraar het risicoprofiel van De Lawei verlaagd en zijn de bijbehorende premies aangepast.

Andere risico's kunnen alleen worden beperkt door vroegtijdig op de hoogte te zijn van de mogelijke gebeurtenissen. De Lawei probeert daarom midden in de samenleving te staan om signalen van eventuele risico's vroegtijdig te signaleren en er tijdig op te anticiperen. Het inschatten en beheersbaar houden van alle risico's heeft continue onze aandacht.

Het in stand houden van een goede relatie met de gemeente blijft essentieel. Het is mede aan De Lawei om de noodzaak van een goed functionerende schouwburg en centrum voor de kunsten voor de gemeente Smalingerland en de wijde regio daadwerkelijk aan te tonen.

Het seizoen 2019/2020

De begroting voor het lopende seizoen ziet er als volgt uit:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2019/2020	Realisatie 2018/2019
Baten		
Voorstellingen	1.312	1.273
Film	53	62
Projecten, educatie en producties	187	235
Horeca	995	1.136
Verhuur	356	339
Overige opbrengsten	<u>60</u>	<u>110</u>
	2.963	3.155
Subsidies	<u>3.403</u>	<u>3.313</u>
Totale baten	6.366	6.468
Lasten		
Voorstellingen	1.182	1.190
Film	30	34
Projecten, educatie en producties	486	544
Horeca	321	392
Personeelskosten	2.850	2.845
Algemene kosten	1.081	953
Marketingkosten	165	216
Afschrijvingen	238	253
Rentelasten	<u>10</u>	<u>11</u>
Totale bedrijfslasten	<u>6.363</u>	<u>6.438</u>
Exploitatieresultaat	<u><u>3</u></u>	<u><u>30</u></u>

Tomeloze inzet

De wederom tomeloze inzet van alle medewerkers en de raad van toezicht hebben mede tot het prachtige resultaat geleid van dit seizoen. De Lawei staat trots overeind en is gezien haar 'track-record' ook echt de aanjager en drager van Cultuur in Smalingerland en ver daarbuiten. Tel daarbij op het vertrouwen van ons fantastische publiek en (samenwerkings)partners en het resultaat krijgt een extra glans!

Drachten, 18 november 2019

Stef Avezaat
Directeur/bestuurder

2. Balans per 30 juni 2019

(Bedragen x € 1.000 en na resultaatbestemming)

	<u>30 juni 2019</u>	<u>30 juni 2018</u>
Activa		
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa	1.367	1.477
<u>Vlottende activa</u>		
Vorraden	31	34
Debiteuren	108	128
Overige vorderingen en overlopende activa	1.284	1.595
Liquide middelen	<u>1.778</u>	<u>1.500</u>
	<u>3.201</u>	<u>3.257</u>
Totaal activa	<u><u>4.568</u></u>	<u><u>4.734</u></u>
Passiva		
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve	313	179
Bestemmingsreserve	266	266
Bestemmingsreserve Projecten	150	150
Bestemmingsfonds PEP	<u>50</u>	<u>154</u>
	779	749
<u>Onderhoudsvoorziening</u>	932	792
<u>Vreemd vermogen</u>		
Langlopende schulden	791	908
Crediteuren	269	300
Overige schulden en overlopende passiva	<u>1.797</u>	<u>1.985</u>
	<u>2.857</u>	<u>3.193</u>
Totaal passiva	<u><u>4.568</u></u>	<u><u>4.734</u></u>

3a. Staat van baten en lasten 2018/2019

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2018/2019		Begroting 2018/2019		Realisatie 2017/2018	
BATEN						
Voorstellingen	1.273		1.223		1.392	
Film	62		46		46	
Projecten, educatie en producties	235		104		168	
Horeca	1.136		969		1.276	
Verhuur	339		307		388	
Overige opbrengsten	110		76		163	
	3.155	49%	2.725	45%	3.433	51%
Subsidies	3.313	51%	3.313	55%	3.273	49%
Totale baten	6.468	100%	6.038	100%	6.706	100%
LASTEN						
Voorstellingen	1.190		1.110		1.212	
Film	34		27		32	
Projecten, educatie en producties	544		382		483	
Horeca	392		296		453	
Personeelskosten	2.845		2.788		2.835	
Algemene kosten	953		1.055		1.060	
Marketingkosten	216		143		158	
Afschrijvingen	253		222		230	
Rentelasten	11		12		14	
Totale kosten	6.438		6.035		6.477	
Exploitatieresultaat	<u>30</u>		<u>3</u>		<u>229</u>	

3b. Staat van baten en lasten 2018/2019

Bedragen x € 1.000

	Realisatie 2018/2019	Begroting 2018/2019	Realisatie 2017/2018
Voorstellingen			
Opbrengsten theatervoorstellingen	1.156	1.105	1.269
Inkoop voorstellingen	<u>1.160</u>	<u>1.085</u>	<u>1.186</u>
<i>Bruto resultaat voorstellingen</i>	-4	20	83
Theatertoeslag	117	118	123
Overige kosten voorstellingen en artiesten	<u>-30</u>	<u>-25</u>	<u>-26</u>
	<u>87</u>	<u>93</u>	<u>97</u>
Netto resultaat Programmering	83	113	180
Film			
Opbrengst film	62	46	46
Kosten film	<u>-34</u>	<u>-27</u>	<u>-32</u>
Resultaat film	28	19	14
Projecten, educatie en exposities			
Opbrengsten projecten, educatie en exposities	235	104	168
Kosten projecten, educatie en exposities	<u>-544</u>	<u>-382</u>	<u>-483</u>
	-309	-278	-315
Horeca en verhuur			
Horeca	744	673	822
Verhuur	<u>339</u>	<u>307</u>	<u>388</u>
Resultaat horeca en verhuur	1.083	980	1.210
Subsidies	3.313	3.313	3.273
Overige opbrengsten	110	76	163
Bruto resultaat	4.308	4.223	4.526
Personeelskosten	2.845	2.788	2.835
Algemene kosten	953	1.055	1.060
Marketingkosten	216	143	158
Afschrijvingen	<u>253</u>	<u>222</u>	<u>230</u>
Bedrijfslasten	4.267	4.208	4.283
Bedrijfsresultaat	41	15	243
Financieringsresultaat	<u>-11</u>	<u>-12</u>	<u>-14</u>
Exploitatieresultaat uit normale exploitatie	30	3	229
Resultaat verdeling:			
Ten gunste van bestemmingsfonds/ reserves			-150
Onttrekking bestemmingsfonds PEP	104		30
Ten gunste van de algemene reserve	<u>134</u>		<u>109</u>
Resultaat	30		229

4. Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten

4.a. Algemeen

De Lawei is een stichting met als statutaire vestigingsplaats Drachten. Het kamer van koophandel nummer van de stichting is 01036729.

De stichting heeft ten doel een wezenlijke bijdrage te leveren aan het culturele en sociaal-culturele leven in de plaats Drachten, de gemeente Smalingerland en wijde omgeving.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- a. het instandhouden en exploiteren van één of meer gebouwen in Drachten ten behoeve van dat culturele en sociaal-culturele leven
- b. het verrichten van alle verdere handelingen, die me het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Bij het opstellen van de jaarrekening wordt RJ 640 C1 toegepast.

Het boekjaar van de stichting is gebaseerd op de ISO 8601 standaard waarbij de week op een maandag begint en de eerste week van het boekjaar de week is die vier of meer dagen van dat kalenderjaar in de maand juli bevat.

Vergelijkende cijfers

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs verminderd met investeringsbijdragen en de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingspercentages variëren van 2,5 tot 33,3 % per jaar.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur. Er wordt afgeschreven in het jaar van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

De activa worden afgeschreven op basis van jaarlijks gelijkblijvende afschrijvingen.

Voorraden

Voorraden grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijzen of lagere netto-opbrengstwaarde. De fifo-methode wordt hierbij toegepast. Voor zover noodzakelijk wordt een voorziening wegens incourantheid in mindering gebracht. Deze voorziening wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Overige activa en passiva

Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Onderhoudsvoorziening

Deze voorziening is gevormd ter egalisatie van de kosten voor groot onderhoud gebouwen inclusief installaties, theatertechniek, vaste inventaris en theaterzalen. De voorzieningen worden lineair opgebouwd en de werkelijke uitgaven worden ten laste van de voorziening gebracht.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. In dit jaarverslag zijn de schattingen specifiek toegepast bij de voorzieningen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Winsten worden genomen op het moment van realisatie. Verliezen worden verantwoord, zodra deze voorzienbaar zijn.

Bruto bedrijfsresultaat

Het bruto bedrijfsresultaat bestaat uit de netto opbrengsten uit kaartverkoop, verkoop beeldende kunst, verhuur en horeca-activiteiten, de bijdragen van derden en overige opbrengsten verminderd met de gemaakte kosten voor de exploitatie van de activiteiten.

Hierbij wordt onder de netto opbrengsten begrepen de geleverde goederen onder aftrek van inkoopkosten, kortingen en over de omzet geheven belastingen.

Pensioenen

Stichting De Lawei heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling op basis van een middelloonstelsel. De regeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting De Lawei heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een regeling toegezegde bijdrage en heeft alleen de verschuldigde premie tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

4.b. Toelichting balans per 30 juni 2019

(Bedragen x € 1.000)

	<u>30 juni 2019</u>	<u>30 juni 2018</u>
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa		
Aanschaffingswaarde per 1 juli	2.560	2.529
Cumulatieve afschrijvingen per 1 juli	<u>1.083</u>	<u>853</u>
Boekwaarde per 1 juli	1.477	1.676
Investerings	143	831
Aangevraagde subsidie bij Gemeente Smallingerland	<u>0</u>	<u>800</u>
	<u>143</u>	<u>31</u>
	1.620	1.707
Afschrijvingen	<u>253</u>	<u>230</u>
Boekwaarde per 30 juni	<u><u>1.367</u></u>	<u><u>1.477</u></u>

In de jaarrekening zijn de eigen bijdragen in de verbouwingskosten in de materiële vaste activa verwerkt. Het gebouw inclusief installaties is in 2015 getaxeerd op € 45 miljoen. De inventaris is in 2015 getaxeerd op € 2,7 miljoen.

	<u>30 juni 2019</u>	<u>30 juni 2018</u>
Debiteuren		
Debiteuren	122	148
Af: voorziening wegens oninbaarheid	<u>-14</u>	<u>-20</u>
	<u><u>108</u></u>	<u><u>128</u></u>

	<u>30 juni 2019</u>	<u>30 juni 2018</u>
Overige vorderingen en overlopende activa		
Omzetbelasting	0	37
Verzoek bijdrage/aanvulling subsidie bouwstopkosten gemeente Smallingerland	800	800
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>484</u>	<u>758</u>
Totaal overige vorderingen en overlopende activa	<u>1.284</u>	<u>1.595</u>

Het definitieve bedrag waarvoor De Lawei is afgebouwd inclusief de kosten voor de gevoerde arbitrage na het ontbinden van het contract van de aannemer Van Norel is vastgesteld op € 5.445.000. Er is daarmee een overschrijding van € 1.720.000 ten opzichte van de begroting opgesteld door Arcadis op basis waarvan de voorlopige 'afbouwsubsidie' van € 3.725.000 door gemeente Smallingerland is vastgesteld. De Lawei kan € 920.000 van de overschrijding uit eigen middelen dragen en heeft de gemeente om € 800.000 gevraagd als aanvulling op de afbouwsubsidie.

Parallel aan de besluitvorming over de € 800.000,- heeft de gemeenteraad van Drachten/Smallingerland het nieuwe college gevraagd op advies van de Commissie Raadsonderzoek De Lawei een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de financiële verantwoording in de eindafrekening van de subsidie voor de afbouw van een bedrag aan voorbereidingskosten van € 1,1 miljoen. Het onderzoek is inmiddels afgerond door KAFI. Zij hebben vastgesteld dat De Lawei de €1,1 miljoen voorbereidingskosten heeft gemaakt en, bovendien dat De Lawei € 5,4 miljoen kosten gemaakt heeft die in staan met de afbouw.

De Lawei vertrouwt er daarom op dat de besluitvorming in de toekenning van de €800.000 door de gemeenteraad dan ook positief zal zijn.

Liquide middelen

Kas	8	15
Bankrekeningen	<u>1.770</u>	<u>1.485</u>
Totaal liquide middelen	<u>1.778</u>	<u>1.500</u>

Eigen vermogen

	<u>30 juni 2019</u>	<u>30 juni 2018</u>
Algemene reserve		
Stand per 1 juli	179	70
Operationeel resultaat	30	229
Toevoeging uit bestemmingfonds PEP	<u>104</u>	<u>30</u>
	313	329
Onttrekkingen aan de algemene reserve:		
Ten gunste van het bestemmingsreserve Projecten	<u>0</u>	<u>150</u>
Saldo per 30 juni	<u>313</u>	<u>179</u>

Bestemmingsreserve

Saldo per 1 juli	266	266
Mutaties	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo per 30 juni	<u>266</u>	<u>266</u>

Conform het bestuursbesluit van 3 november 2015 is de bestemmingsreserve gevormd. Deze bestemmingsreserve heeft betrekking op de definitieve afrekening van de extra subsidie van € 3.725.000 die de gemeente Smallingerland op 17 december 2014 beschikbaar heeft gesteld.

Bestemmingsreserve Projecten

Saldo per 1 juli	150	0
Dotatie seizoen	<u>0</u>	<u>150</u>
Saldo per 30 juni	<u>150</u>	<u>150</u>

Om in de toekomst deel te nemen in (theater)producties vormt De Lawei een bestemmingsreserve van waaruit financiële risico's worden gedekt.

	<u>30 juni 2019</u>	<u>30 juni 2018</u>
Bestemmingsfonds PEP		
Saldo per 1 juli	154	184
Dotatie seizoen	<u>0</u>	<u>0</u>
	154	184
Onttrekking	<u>104</u>	<u>30</u>
Saldo per 30 juni	<u>50</u>	<u>154</u>

Op 30 juni 2016 was een deel van de ontvangen exploitatiesubsidie (€ 220.000), die beschikbaar was voor de educatie, nog niet besteed. Het bestemmingsfonds heeft als doel de afdeling educatie te ontwikkelen. In het seizoen 2017/2018 is € 30.300 ten laste van het fonds gebracht, in het seizoen 2018/2019 is € 104.000 ten laste van het fonds gebracht.

Onderhoudsvoorziening		
Saldo per 1 juli	792	726
Dotatie	<u>230</u>	<u>230</u>
	1022	956
Onttrekking	<u>90</u>	<u>164</u>
Saldo per 30 juni	<u>932</u>	<u>792</u>

In het seizoen 2018/2019 is een nieuw meerjaren onderhoudsrapport samengesteld. In dit rapport wordt uitgegaan van onderhoud aan het gebouw, installaties en inventaris voor zover deze gefinancierd kunnen worden uit de exploitatie van De Lawei.

Vanuit de onderhoudsvoorziening zijn het afgelopen seizoen de volgende projecten gedekt:
 Verbetering van de Roel Oostrazaal
 Vervangen van het geluid in de Grote Zaal
 Groot schilderwerk

<u>Vreemd vermogen</u>	<u>30 juni 2019</u>	<u>30 juni 2018</u>
Langlopende schulden		
Lening N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, lening verbouwing	600	700
Lening N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, lening zonnepanelen	<u>191</u>	<u>208</u>
	<u>791</u>	<u>908</u>

Lening N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, lening verbouwing

Hoofdsom	1.000	1.000
Afgeïst tot en met 30 juni	<u>300</u>	<u>200</u>
Saldo 1 juli	700	800
Aflossingsverplichting volgend seizoen	<u>100</u>	<u>100</u>
Saldo 30 juni	<u>600</u>	<u>700</u>

Waarvan een looptijd langer dan 5 jaar	<u>200</u>	<u>300</u>
--	------------	------------

Op 21 juli 2015 heeft de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten een lening verstrekt van € 1.000.000 om een deel van de verbouwing te financieren. De looptijd van de lening is 10 jaar en de aflossing geschiedt lineair voor het eerst op 21 juli 2016. Het rentepercentage bedraagt 1,2% per jaar. Gemeente Smallingerland heeft zich garant gesteld voor deze lening.

Lening N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, lening zonnepanelen

Opgenomen lening/ Hoofdsom	260	260
Afgeïst tot en met 30 juni	<u>52</u>	<u>35</u>
Saldo 1 juli	208	225
Aflossingsverplichting volgend seizoen	<u>17</u>	<u>17</u>
Saldo 30 juni	<u>191</u>	<u>208</u>

Waarvan een looptijd langer dan 5 jaar	<u>139</u>	<u>156</u>
--	------------	------------

Op 1 juli 2016 heeft de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten een lening verstrekt van € 260.000 voor de financiering van zonnepanelen. De looptijd van de lening is 15 jaar en de aflossing geschiedt lineair voor het eerst op 1 juli 2017. Het rentepercentage bedraagt 1,55% per jaar. Gemeente Smallingerland heeft zich garant gesteld voor deze lening.

Kortlopende schulden	<u>30 juni 2019</u>	<u>30 juni 2018</u>
Crediteuren	<u>269</u>	<u>300</u>
Overige schulden en overlopende passiva		
Vooruitontvangen gelden theater	818	924
Salarissen incl. sociale lasten	216	241
Pensioenpremie	13	15
Omzetbelasting	28	0
Aflossingsverplichting	117	117
Vooruit ontvangen subsidies	3	21
Overige schulden en overlopende passiva	<u>602</u>	<u>667</u>
Totaal overige schulden en overlopende passiva	<u>1.797</u>	<u>1.985</u>

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Voor de verbetering van de Roel Oostrazaal zijn per 30 juni voor € 60.000 verplichtingen aangegaan.

Het gebouw, de trekkenwand en de vernieuwbouw zijn grotendeels gefinancierd met subsidies. Deze subsidies zijn in mindering gebracht op de aanschafwaarde. Op deze activa wordt niet afgeschreven. Aan het einde van de technische levensduur of bij vervanging van deze activa of onderdelen daarvan, wordt niet in de kosten voor vervanging voorzien, en is De Lawei afhankelijk van externe financiering vanuit gemeente, provincie, fondsen of sponsors.

4 c. Toelichting op de staat van baten en lasten 2018/2019

(Bedragen x € 1.000)

Voorstellingen

	Realisatie 2018/2019	Begroting 2018/2019	Realisatie 2017/2018
Opbrengsten theatervoorstellingen			
Opbrengst kaartverkoop theatervoorstellingen	1.156	1.105	1.269
Inkoopkosten theatervoorstellingen	<u>-1.160</u>	<u>-1.085</u>	<u>-1.186</u>
	-4	20	83
Opbrengst theatertoeslag	<u>117</u>	<u>118</u>	<u>123</u>
Opbrengst theatervoorstellingen	<u><u>113</u></u>	<u><u>138</u></u>	<u><u>206</u></u>

In het seizoen 2018/2019 heeft De Lawei 251 voorstellingen gepresenteerd binnen haar eigen programmering. Deze voorstellingen hebben 63.600 bezoekers gehad. Van deze 251 voorstellingen waren 16 voorstellingen uitverkocht. In de begroting is uitgegaan van 275 voorstellingen en 65.000 bezoekers. Daarnaast hebben de 9 eigen producties, waaronder 2 uitverkochte familievoorstellingen, 2.275 bezoekers en de 55 voorstellingen van verhuringen, waarvoor wij de ticketverkoop hebben verzorgd, 12.500 bezoekers getrokken.

Film

Opbrengst kaartverkoop film	62	46	46
Inkoopkosten film	<u>-34</u>	<u>-27</u>	<u>-32</u>
	<u><u>28</u></u>	<u><u>19</u></u>	<u><u>14</u></u>

Het filmaanbod bestaat uit een maandelijks variërend aanbod. Het afgelopen seizoen hebben 8.700 mensen films bezocht. In de begroting is uitgegaan van 7.000 bezoekers. In het seizoen 17/18 waren er 6.100 bezoekers.

Projectbureau

	Realisatie 2018/2019	Begroting 2018/2019	Realisatie 2017/2018
Projecten, educatie en exposities			
Opbrengsten projecten, educatie en exposities			
Eigen producties	47	38	43
Overige projecten	32	11	32
Basis-onderwijs	22	49	19
Voortgezet onderwijs	39	0	16
Educatie in vrije tijd	13	0	11
Beeldende kunst	2	0	0
Simmerdeis	<u>80</u>	<u>6</u>	<u>47</u>
Totaal opbrengsten	<u><u>235</u></u>	<u><u>104</u></u>	<u><u>168</u></u>

De inkomsten van het Projectbureau bestaan uit recettes van de eigen producties, bijdragen van scholen aan projecten, bijdragen vanuit specifieke fondsen (bijvoorbeeld een bijdrage van de BankGiroLoterij voor het theaterweekend).

Kosten projecten, educatie en exposities

Kosten Lawei producties	114	124	123
Kosten basis- en voortgezet onderwijs	89	65	89
Beeldende kunst	16	13	17
Simmerdeis	<u>325</u>	<u>180</u>	<u>254</u>
Totaal kosten	<u><u>544</u></u>	<u><u>382</u></u>	<u><u>483</u></u>

In de post kosten basis- en voortgezet onderwijs zijn aanloopkosten (€ 4.000) opgenomen voor de ontwikkeling van de afdeling educatie. Deze kosten worden gefinancierd vanuit het bestemmingsfonds PEP

Zowel de opbrengsten als kosten van Simmerdeis vallen hoger uit dan begroot. Dit komt doordat de laatste zondag van Simmerdeis 2018 is ingeboekt in de resultaten van 2018/2019. In de toekomst moet dit worden voorkomen door ISO 8601 te hanteren, waarbij de eerste maandag van juli geldt als eerste dag in het nieuwe boekjaar.

Horeca en Verhuur

Opbrengst horeca

	Realisatie 2018/2019	Begroting 2018/2019	Realisatie 2017/2018
Verkopen horeca	1.126	954	1.260
Inkopen horeca	<u>307</u>	<u>266</u>	<u>333</u>
Brutowinst horeca	819	688	927
Overige opbrengsten horeca	10	15	16
Overige kosten horeca	<u>85</u>	<u>30</u>	<u>121</u>
	<u>-75</u>	<u>-15</u>	<u>-105</u>
	<u><u>744</u></u>	<u><u>673</u></u>	<u><u>822</u></u>

De hogere opbrengsten van de horeca ten opzichte van de begroting zijn onder andere toe te schrijven aan Simmerdeis 2018. Een deel van de opbrengst is in het seizoen 2018/2019 verantwoord. Dit komt ook naar voren in de post overige kosten horeca.

Opbrengst verhuur

Zaalhuur	225	195	212
Verhuur materieel	75	58	83
Doorberekening personeel	40	54	81
Overige opbrengsten verhuur	<u>-1</u>	<u>0</u>	<u>12</u>
	<u><u>339</u></u>	<u><u>307</u></u>	<u><u>388</u></u>

Hoewel de omzet lager is dan vorig seizoen, heeft de afdeling verhuur een goed seizoen gehad. Vorig seizoen was de post doorberekening personeel hoger dan dit seizoen omdat vorig seizoen personeel was gedetacheerd bij Stichting Lost in the Greenhouse.

Subsidies

	Realisatie 2018/2019	Begroting 2018/2019	Realisatie 2017/2018
Subsidie gemeente Smallingerland	3.069	3.069	3.018
Subsidie Fonds Podiumkunsten (SRP)	38	38	38
Subsidie provincie Fryslân	50	50	60
Subsidie gemeente Smallingerland Simmerdeis	135	135	135
Subsidie Combinatiefunctionaris	21	21	22
	<u>3.313</u>	<u>3.313</u>	<u>3.273</u>

De subsidie van gemeente Smallingerland heeft een structureel karakter.

Gemeente Smallingerland heeft voor het seizoen 2018/2019 een subsidie toegekend van € 3.068.820.

Op 18 april 2017 heeft De Lawei een nieuw subsidieverzoek voor een subsidie reguliere programmering (SRP) aangevraagd. Deze aanvraag is op 18 juli 2017 gehonoreerd. Voor de jaren 2018 en 2019 is voorlopig een subsidie toegekend van in totaal € 75.000. De subsidie reguliere programmering is een incidentele subsidie.

De subsidie provincie Fryslân van € 50.000 is geormerkt voor Simmerdeis.

Overige opbrengsten

Sponsoring	29	16	32
Advertentieopbrengsten	26	30	26
Marketing	33	26	99
Overige opbrengsten	22	4	6
	<u>110</u>	<u>76</u>	<u>163</u>

Tijdens Simmerdeis wordt voor de horeca in plaats van weggooi plastic bekens gebruik gemaakt van harde cups. Een deel van deze cups wordt verkocht. De opbrengst van deze cups wordt verantwoord in de post overige opbrengsten. In het seizoen 2017/2018 was de post marketing hoger omdat De Lawei tijdens Culturele Hoofdstad 2018 de ticketverkoop gedaan heeft voor *Lost in The Greenhouse* en *Finestra Aperta*.

	Realisatie 2018/2019	Begroting 2018/2019	Realisatie 2017/2018
Personeelskosten			
Salarissen	1.852	1.813	1.818
Sociale lasten	374	340	347
Pensioenpremie	178	185	165
Inhuur personeel	343	333	392
Overige personeelskosten	160	117	146
	2.907	2.788	2.868
Uitkering ziektegeld	-46	0	-29
Subsidies personeel	-16	0	-4
	-62	0	-33
	2.845	2.788	2.835

De sociale lasten zijn ten opzichte van het vorig seizoen met 1% gestegen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de stijging van de wettelijke premies.

In het seizoen 2018/2019 waren gemiddeld 54,4 FTE werkzaam in De Lawei waarvan 36,7 FTE op basis van een contract voor onbepaalde tijd en 16,7 FTE op een contract voor bepaalde tijd. In de begroting is uit gegaan van 52 FTE. 0,4 FTE was dit seizoen werkzaam om de afdeling educatie verder te ontwikkelen. Deze kosten worden gefinancierd vanuit het bestemming fonds PEP.

In het seizoen 2017/2018 waren gemiddeld 56,4 FTE werkzaam in De Lawei waarvan 34,4 FTE op basis van een contract voor onbepaalde tijd en 22,0 FTE op een contract voor bepaalde tijd.

De verdeling van het aantal FTE's per afdeling is als volgt:

<u>Afdeling</u>	<u>Realisatie 2018/2019</u>	<u>Begroting 2018/2019</u>	<u>Realisatie 2017/2018</u>
Management team	3,6	3,6	3,7
Administratie/ secretariaat	2,6	3,2	3,3
Evenementen	2,4	2,5	2,4
Facilitair	4,3	4,2	4,7
Horeca	18,6	16,5	20,6
Kaartverkoop en receptie	5,9	5,0	5,3
Marketing	3,2	3,5	2,9
PEP	5,4	4,9	4,1
Techniek	8,4	8,6	9,4
	54,4	52,0	56,4

De medezeggenschap van het personeel is binnen De Lawei vormgegeven in een Ondernemingsraad. De Ondernemingsraad bestaat uit vijf leden.

	Realisatie 2018/2019	Begroting 2018/2019	Realisatie 2017/2018
Algemene kosten			
<i>Huisvestingskosten</i>			
Dagelijks onderhoud gebouw	96	172	136
Dotatie onderhoudsvoorziening gebouw	81	81	81
Belastingen en leges	126	114	116
Overige huisvestingskosten	<u>170</u>	<u>228</u>	<u>212</u>
	473	595	545
<i>Theatertechniek</i>			
Dagelijks onderhoud theater	83	62	89
Dotatie onderhoudsvoorziening theatertechniek	<u>115</u>	<u>115</u>	<u>115</u>
	198	177	204
Dotatie onderhoudsvoorziening inventaris	34	34	34
Overige algemene kosten	<u>248</u>	<u>249</u>	<u>277</u>
	<u>282</u>	<u>283</u>	<u>311</u>
	<u>953</u>	<u>1.055</u>	<u>1.060</u>

De huisvestingskosten zijn dit jaar lager dan verwacht. De bouwkundige aanpassingen in de Roel Oostrazaal zijn gefinancierd vanuit de onderhoudsvoorziening. In 2018 is De Lawei overgestapt naar een andere energieleverancier. Deze werkt met voorschotten, de verrekening van deze voorschotten zijn niet juist in de cijfers van het seizoen 2017/2018 verwerkt. Waardoor de kosten in het vorig seizoen € 10.000 te hoog zijn opgenomen.

De kosten theatertechniek zijn hoger dan begroot. Meer evenementen en producties zorgen voor snellere slijtage en extra onderhoud van theater technische zaken. Voor het onderhoud van de trekkenwand hadden wij een contract afgesloten met Cue Support. Deze onderneming is in september failliet verklaard, daarom hebben wij de kosten van het jaarcontract in z'n geheel ten laste van het seizoen 2018/2019 gebracht.

De post overige algemene kosten is gelijk aan de begroting. Afgelopen seizoen is € 19.000 uitgegeven aan inventaris en aankleding van het gebouw aan de Reidingpleinkant (educatie lokalen) Deze verbeteringen zijn gedekt vanuit het bestemmingsfonds PEP.

Marketingkosten

Seizoensbrochure	65	65	47
Porto	7	13	9
Publiciteit, drukwerk en overige marketingkosten	<u>144</u>	<u>65</u>	<u>102</u>
	<u>216</u>	<u>143</u>	<u>158</u>

In het seizoen 2018/2019 is voor de afdeling educatie een eigen website ontwikkeld en geïmplementeerd. De kosten van deze website € 31.500 zijn gedekt vanuit het bestemmingsfonds PEP. Dit seizoen is meer uitgegeven aan advertentiekosten voor programmering.

	Realisatie 2018/2019	Begroting 2018/2019	Realisatie 2017/2018
Financieringsresultaat			
Ontvangen rente	0	0	0
Betaalde rente geldlening	<u>-11</u>	<u>-12</u>	<u>-14</u>
	<u>-11</u>	<u>-12</u>	<u>-14</u>

Drachten, 18 november 2019

Stef Avezaat
Directeur/ bestuurder

Voor akkoord,

De heer Pieter-Jan Varekamp
Voorzitter Raad van Toezicht

De heer Harm Jan Tulp
Secretaris Raad van Toezicht

De heer Dick Ringeling
Lid Raad van Toezicht

De heer René de Wilde
Lid Raad van Toezicht

Mevrouw Renate Westerink
Lid Raad van Toezicht

ACCOUNTANTSVERKLARING

Aan de Raad van Toezicht van Stichting de Lawei

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018-2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd 30 juni 2019 van Stichting de Lawei te Drachten gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting de Lawei per 30 juni 2019 en van het resultaat over 2018-2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 30 juni 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2018-2019 en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting de Lawei zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf betreffende overige aangelegenheden inzake afwikkeling bouwstop en aanvullende subsidie

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel "overige vorderingen inzake aanvullende subsidie bouwstopkosten Gemeente Smallingerland" in de toelichting op de jaarrekening, waarin de volwaardigheid van deze vordering beschreven is. Ons oordeels is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van de directie;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ-Richtlijn 640 Organisatie zonder winststreven vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag in overeenstemming met RJ richtlijn 640.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur-bestuurder en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is de directeur-bestuurder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directeur-bestuurder afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directeur-bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directeur-bestuurder het voornemen heeft om de stichting te liquideren of werkzaamheden te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directeur-bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directeur-bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Raad van Toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Drachten, 18 november 2019

Bentacera Registeraccountants B.V.
was getekend

T. A. Schurer RA